

POSUDEK OPONENTA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Název práce: Střední třída v Indii: konceptualizace a charakteristiky

Autor práce: Martin Bohuňovský

1. Obsah práce

Cíle, výzkumné otázky, hypotézy

Práce se věnuje velmi zajímavému a relevantnímu tématu. Jeho uchopení je však bohužel v lecčems problematické. Základním problémem je absence bližší specifikace výzkumného problému, tudíž cíle práce zůstaly extrémně široké až nerealistické. V abstraktu i úvodu chybí snaha jasněji definovat problém, kterému by se autor chtěl v práci věnovat. Nejsou uvedeny mezery v dosavadním výzkumu s výjimkou absence českých zdrojů, což nepovažuji za dostatečné. Struktura práce je poněkud netradiční: chybí jasně definovaná teoretická či kontextuální kapitola, rešerše literatury pak tvoří hned čtyři kapitoly, z toho některé velice krátké.

V samém závěru úvodu se autor rozepisuje o těžkých psychických problémech, s nimiž se během psaní textu potýkal. Je k diskusi, nakolik toto vyjádření do práce patří; mě jakožto oponenta však logicky nemohlo neovlivnit v tom, jak jsem na ni následně nahlížel.

Práce s literaturou

Počet článků využitých v práci, plní základní kritéria, zároveň se jedná do určité míry o kvalitní, povětšinou zahraniční literaturu. Neplatí to však vždy, občas autor sklouzává i k zastaralejší literatuře (např. citace z roku 2008 o tom, že mezi charakteristické rysy střední třídy patří vlastnictví platebních karet a mobilních telefonů – to je dnes již rozšířené i mezi chudší vrstvy), anebo v horším případě neodborným zdrojům – určité klíčové části práce jsou například postaveny na zdroji Testbook (2023), což je jakýsi krátký anonymní text na internetu.

Oceňuji, že autor k diskutovaným konceptům přistupuje leckde kriticky, avšak při této kritice vychází z vlastních názorů a neopírá ji o jiné zdroje, byť by jistě byly k nalezení. V důsledku toho text obsahuje spoustu nevhodných formulací typu „Tito lidé pak dle mého názoru určitě...“ (s. 29).

Metodika práce

Práce je čistě rešeršního charakteru a nemá vlastní metodiku či empirickou část, což lze na úrovni bakalářské práce považovat za přijatelné. Autor na několika místech nesprávně tvrdí, že využil metodu systematické rešerše, její parametry však v řadě ohledů nebyly naplněny. Systematická rešerše je komplexní výzkumná metoda, která má jasně definovaný postup, ten však v práci není uveden. Musí být přesně definovaná a zacílená výzkumná otázka, dobře promyšlená konkrétní vyhledávací fráze i jasně stanovený postup, jak autor získané články zpracuje. Nic takového bohužel metodika neobsahuje. Uvedeny jsou jen velmi obecné termíny (např. proces, koncept či růst), jejichž zadání do vyhledavačů by vedlo k vyhledání až desítek milionů nalezených publikací. Nejsou stanovena další vyhledávací kritéria (např. rok publikace, jazyk..), kolik článků nakonec autor našel a

kolik jich využil. Nevhodné je i vyhledávání zdrojů skrze klasický Google.

Analytická část práce

Ačkoli je v rešeršně pojatém textu vymezit analytickou část práce, budu zde hovořit o kapitolách tři až sedm tvořících jakési jádro práce. Ty určitě nepovažuji za špatné; jejich uspořádání má svoji logiku a čtenář, není-li odborník na Indii (což já nejsem), se v nich dozvídá řadu relevantních informací.

První z těchto kapitol, „Vymezení pojmu střední třída“, by šla po větším rozpracování využít jako zajímavé konceptuální zarámování celého textu. Je však škoda, že u představených definic autor končí s koncem třetí kapitoly a dále s nimi nepracuje. I další kapitoly jsou zajímavé, byť s ohledem na již zmíněné problémy stran práce s literaturou lze považovat některá tvrzení za sporná – zejména uváděná souvislost rozvoje střední třídy s ekonomickou liberalizací by měla být diskutována výrazně více a kritičtěji. Polemizovat lze i s některými dalšími tvrzeními, například o větší vhodnosti dat o příjmu než spotřebě (s. 21) či o nízké relevanci vlastnictví domu (s. 22).

Závěry práce

Závěr práce obsahuje stručné zopakování obsahu jednotlivých kapitol, nepřináší však nic nového. Chybí pokus o nějaké komplexnější zhodnocení či zasazení do širšího kontextu. Dobrým nápadem by například mohlo být porovnání různých způsobů vymezení střední třídy, tedy jak velká část populace do ní spadá a jak se toto číslo v čase vyvíjelo. To jsou bohužel informace, které v práci poměrně zásadně chybějí, početní zastoupení střední třídy bylo uvedeno snad jen u vícerozměrné definice dle Aslanyho.

2. Formální náležitosti práce (zatrhněte Vaši volbu)

Formální úprava: výborná / velmi dobrá / **dobrá** / nevyhovující

Stylistická úroveň: výborná / velmi dobrá / **dobrá** / nevyhovující

Citační úroveň: výborná / **velmi dobrá** / dobrá / nevyhovující

Komentář

Po formální stránce práce působí dojmem, že si autor nedopřál dostatek času na závěrečnou kontrolu. To je patrné zejména ve stránce jazykové. Obsahuje velké množství gramatických chyb ve shodě přísudku s podmětem, interpunkci i psaní velkých písmen. Stylistiku kazí častá vyšinití z větné vazby, některé věty jsou neúplné či na sebe dobře nenasazují. Překlepy a neobratné formulace se vyskytují v míře přijatelné (např. „92 % indických domácností je majetkem osob, které v nich bydlí,“ s. 23).

Citačně je práce na solidní úrovni, závěrečný seznam literatury byl zpracován pečlivě. Některé chyby lze však nalézt i zde, například všechny elektronické zdroje mají uvedené stejné datum navštívení, což patrně neodpovídá realitě.

Dále práce obsahuje následující formální chyby:

- nevhodně zvolená klíčová slova. Je jich mnoho a obsahují i velmi nekonkrétní pojmy (snížení, koncept, proces)

- chybějící seznam zkratk
- problematické překlady některých pojmů – například „survey“ není průzkum veřejného mínění, ale šetření; místo pojmu „vícesložkový“ je lépe používat „vícerozměrný“; nesrozumitelný je pojem „pohodlná střední třída“; systematická rešerše se v angličtině nazývá jako „systematic review, nikoli „systematic search“
- opakovaně chybný zápis jména „Bourdieu“
- nevhodně používané slovo „shora“ namísto slova „výše“ – např. „Problém nastává i u shora zmiňovaných vědců“ (s. 19)
- jeden odstavec se opakuje v práci na dvou stranách za sebou a, což je podezřelé, s odlišnými citacemi, což snižuje věrohodnost veškerého citování v práci – viz „Pomalou mizí tradiční model rodiny, kde muž chodí do práce a hmotně svou rodinu zajišťuje, zatímco žena zůstává doma, aby pečovala o děti a domácnost. Díky tomu, že v případě manželství lidí spadajících do NMC má vysoké vzdělání jak žena, tak muž, je stále obvyklejší model, ve kterém do práce chodí oba a oba se také dělí o domácí povinnosti.“ (s. 27 a 28.)

3. Souhrn

Celkové zhodnocení práce

Autor si vybral zajímavé téma a práce i přes svou rešeršní povahu přináší některé zajímavé poznatky. Je vidět, že nad ní autor strávil nezanedbatelné množství času a že jej téma zaujalo, zároveň o textu přemýšlel. Věnuje se problematice střední třídy z celé řady pohledů, což je však právě to, co práci nakonec uškodilo. Vhodnější by bylo zaměřit se jen na jediný aspekt spojený s rozvojem střední třídy, a ten zpracovat do větší hloubky. Je také škoda, že text obsahuje větší množství různých chyb. I tak nicméně práci doporučuji k obhajobě.

Předloženou práci **doporučuji** k obhajobě.

Otázky k obhajobě

- 1) Lze přistupovat k jednotlivým způsobům vymezení střední třídy v Indii (kapitola 5) na základě definic střední třídy, které jste představil v kapitole 3? Pokud ano, jak by to vypadalo?
- 2) Jaké jsou obecně dopady liberalizačních reforem na ekonomický růst a příjmové nerovnoměrnosti? Jaké to pak může mít dopady na střední třídu? Lze v Indii hovořit o tom, že to byly právě liberalizační reformy, které růst střední třídy podnítily?

Datum:

20. 8. 2024

Autor posudku:

Jiří Hasman

Podpis: